

Rapport

efter kvalitetsgranskning av undervisningen i no
i grundskolan årskurs 1-3 vid Eringsbodaskolan
i Ronneby kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Eringsbodaskolan

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av undervisningen i de naturorienterande (no) ämnena i grundskolan årskurs 1-3 under hösten 2011.

Granskningen vid Eringsbodaskolan i Ronneby kommun ingår i detta projekt.

Eringsbodaskolan besöktes den 22 och 23 november 2011. Ansvariga inspektörer har utredare Ingrid Jacobsson och Cecilia Wallén varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande. En tvärgående granskning av hur IT-verktyg används i undervisningen genomförs samtidigt i alla pågående ämnesgranskningar.

Kvalitetsgranskningen genomförs i totalt 23 kommunala skolor och 7 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrundsuppgifter om Eringsbodaskolan

Eringsbodaskolan ligger i Eringsboda, ett samhälle i nordöstra delen av Ronneby kommun, ca 30 km från Ronneby. Skolan tillhör Bräkne-Hoby rektorsområde, där även Hobyskolan, Hallabroskolan och Backarydsskolan ingår.

Skolan bedriver verksamhet i en skolbyggnad som även inrymmer förskola, fritidshem och matsal. I anslutning till skolbyggnaden finns en nybyggd sport-hall. Eringsbodaskolan har elever från förskoleklass till och med årskurs 6. Eleverna kommer från närområdet men skolan har även elever som åker skol-skjuts. Totalt går det 51 elever i årskurs F-6 uppdelat på tre klasser. Eleverna är uppdelade i årskurs F-1, 2-3 och 4-6 och undervisningen sker i grupper om 8-20 elever. Eleverna i rektorsområdet går vidare till Kallingskolan 7-9 när de slutar årskurs 6. På skolan undervisar två lärare i no i årskurs 1-3.

Resultat

I kursplanerna i biologi, fysik och kemi finns tre förmågor eller långsiktiga mål beskrivna. Dessa förmågor ska eleverna ges möjlighet att utveckla genom undervisningen i skolan. Dessa frågeställningar syftar till att undersöka om rektorn och lärarna ger eleverna denna möjlighet. Lärarna behöver ha tillräckliga kunskaper i no-ämnena och vara förtrogna med den samlade läroplanen och se till att eleverna ges möjlighet att utvecklas mot de långsiktiga målen. Rektorn behöver ha kunskap om lärarnas undervisning och hur den planeras samt hur eleverna och vårdnadshavarna får information om elevernas kunskapsutveckling. Med utgångspunkt i direktivet granskas sju områden som samtliga kan antas ha betydelse för att eleverna ska kunna utveckla dessa förmågor.

1. Ger undervisningen förutsättningar för eleverna att utveckla de förmågor som beskrivs i de långsiktiga målen?

1.1 Eleverna får möta naturvetenskapliga metoder och arbetssätt (systematiska undersökningar)

Att utveckla förmågan att genomföra systematiska undersökningar i naturvetenskapliga ämnen är ett av de långsiktiga målen i kursplanerna. Genom enkla fältstudier ska eleverna i årskurs 1-3 få en vana att vistas i naturen och även göra enklare naturvetenskapliga undersökningar. Såväl fältstudierna som de naturvetenskapliga undersökningarna ska ha systematiska inslag. För att kunna göra detta behöver lärarna ha tillgång till relevant no-material.

Vid Skolinspektionens besök i årskurserna 1 och 2-3 på Eringsbodaskolan bedrivs en no-undervisning inom klassens ram och klassföreståndaren ansvarar för undervisningen.

Syftet med lektionen som Skolinspektionen observerar i årskurs 1 är enligt läraren att eleverna ska lära sig hur djuren klarar sig på vintern, hur de anpassar sig, vad människorna kan hjälpa djuren med och vad som händer om maten tar slut. Lektionen ingår i en serie lektioner kring "Året runt i naturen" och hur djur anpassar sig.

Läraren inleder lektionen med att berätta för eleverna att de ska fortsätta arbeta med djuren på vintern och att de från att ha pratat om rovdjuren nu ska prata om var de "små djuren" tar vägen på vintern. Läraren visar en film "Vintern är här". Filmen handlar bl.a. om fåglar, snö, myror och spår i snön. Läraren ställer frågor om var de "små djuren" tar vägen och vad de äter på vintern. Några elever är mer aktiva än andra och svarar på de flesta frågorna. Läraren låter även eleverna berätta utifrån sina egna erfarenheter om att mata fåglar på vintern. I slutet på lektionen leder läraren in samtalet på vilka djur som äter vilka. Lektionen avslutas med en rörelselek, se 1.2. Någon sammanfattning eller avslut på lektionen sker inte utan istället sker det en övergång till en ordlek på tavlan.

I årskurs 2-3 arbetar eleverna med betydelsen av mat, sömn, hygien och motion för att må bra. I denna lektionsserie ingår ett studiebesök på Björkliden, ett storkök i närområdet som levererar skollunch.

Läraren startar upp lektionen med att kort repetera näringsinnehållet i kosten för att därefter berätta för eleverna att de ska få lära sig ännu mer om kroppen och vad den behöver. Eleverna får ta del av ett häfte "kost och kropp" som är hämtat från en pedagogisk sida på nätet. Skolinspektionen får se exempel på en lektion där eleverna får läsa högt ur häftet och när de stöter på svåra ord/begrepp som t.ex. näringsämnen, energidepåer, mineraler, proteiner och kolhydrat, hjälper läraren till att läsa orden. Läraren ställer även frågor utifrån texten. En del av lektionen handlar om kostcirkeln och vikten av att äta något från den varje dag. Eleverna får på ett papper, som är delat i tre lika stora delar, rita hur det såg ut på deras lunchtallrik idag. Under tiden som eleverna ritat går läraren runt och delar ut läxan, stencilen "Hur mår du?", även den hämtat

från en pedagogisk sida på nätet. Läxan består av att eleverna under tre dagar ska anteckna allt de äter och dricker. Lektionen avslutas med att eleverna får gå fram, visa upp, berätta om sin tallrik och fundera på om något kunde varit bättre eller om de är nöjda med vad de ätit till lunch.

På de observerade lektionerna ser Skolinspektionen inga exempel där eleverna får utföra enkla fältstudier, observationer eller undersökningar. Lärarna lägger ingen vikt vid att låta eleverna få formulera hypoteser, samla data, mäta, sortera, gruppera, jämföra med andra eller utvärdera. De intervjuade eleverna uppger att de ibland får gissa vad som ska hända t.ex. när man stoppar ner is i vatten. Lärarna berättar att de ibland låter eleverna tänka till om vad de tror kommer att hända men att de inte använder sig av ordet hypotes.

Av elevintervjuer framkommer att experiment och laborationer är vanligare i förskoleklassen än i årskurs 1-3, vilket bekräftas i lärarintervjun. Lärarna uppger att fältstudier och observationer sker vid de tillfällen när de har undervisning utomhus. De har tidigare arbetat med temat hösten i årskurs 1-3 där de observerat träd och skolans naturruta. Eleverna har också grävt ner kapsyler, löv och bananskal i jorden för att följa vad som händer under året. Lärarna är medvetna om att de kan bli bättre på att låta eleverna arbeta enligt naturvetenskapliga metoder och arbetssätt och tror att ett ökat samarbete mellan dem kommer att leda till detta. I en del av de lokala pedagogiska planeringar (LPP) upprättade under 2011 som Skolinspektionen tagit del av återfinns arbetsområden där naturvetenskapliga undersökningar och experiment ingår. Skolinspektionen kan efter lektionsobservationer konstatera att undervisningen har mer fokus på centralt innehåll än på de långsiktiga målen. Bl.a. har Skolinspektionen sett undervisning där faktakunskaper och svenska står i centrum.

Enligt rektorn och lärarna har de inga läroböcker i no utan använder sig av strömmade media och pedagogiska sidor på nätet. Rektorn har i efterhand påtalat att det finns faktaböcker och naturböcker i no på skolan. Lärarna uppger att det inte finns så mycket användbart no-material för årskurs 1-3 på skolan, istället tar lärarna med sig saker hemifrån. De uppger att det finns ett gammalt material om kroppen på VHS-band som fortfarande är användbart. Kommunen har valt att satsa på no-lådor för årskurs 4-6, något som lärarna i årskurs 1-3 också önskar sig. Lärarna har också önskemål om inköp av magnetspån, batterier och sladdar.

En vanlig arbetsgång är, vid Skolinspektionens besök och enligt eleverna, att läraren samtalar och diskuterar med eleverna men att dokumentation, reflektioner och utvärderingar kring resultaten förekommer i liten utsträckning. Enligt lärarna sker inte mycket dokumentation i no utan man prioriterar samtalet.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att eleverna på Eringsbodaskolan inte i någon större utsträckning får utföra enklare fältstudier, observationer och undersökningar. Eleverna behöver få möjligheter att möta naturvetenskapliga metoder och arbetssätt med ett större inslag av systematik så att eleverna får förtrogenhet med systematiska undersökningar som arbetssätt. Skolinspektionen bedömer vidare att tillgång till undervisningsmaterial i no som möjliggör en undervisning i enlighet med nationella mål och riktlinjer saknas.

1.2 Elevernas intressen och erfarenheter tas tillvara i undervisningen

Läraren ska i no-undervisningen kunna ta tillvara elevernas frågor och anpassa undervisningen efter elevernas erfarenhetsvärld och kunskapsnivå. Undervisningen ska präglas av en trygg miljö där eleverna vågar pröva sig fram och där det är tillåtet att svara fel.

Skolinspektionen har observerat lektioner där undervisningen till viss del är anpassad och utgår från elevernas kunskapsnivå. All undervisning som Skolinspektionen har tagit del av vid inspektionstillfället är planerad och styrd av lärarna. Någon elevdelaktighet i planering och genomförande av no-undervisningen har Skolinspektionen inte observerat. Skolinspektionen kan konstatera att under de observerade lektionerna är inte alla elever engagerade och elevernas intressen och erfarenheter tas inte alltid till vara inom ramen för arbetsområdet men Skolinspektionen ser också exempel på när läraren låter eleverna berätta utifrån sina egna erfarenheter om att mata fåglar på vintern, se 1.1.

I intervju med lärarna framkommer att det är samtalet med eleverna som är viktigt och att de försöker ta tillvara varje elevs intresse genom att låta de som vill berätta och ställa frågor. Lärarna anser att många elever ofta har mycket att berätta och att de lätt spinner vidare och kommer in på annat och att man då

som lärare får styra dem. Vidare framkommer det i lärarintervjun att det är viktigt att undervisa så att alla elever förstår och att ge eleverna utmaningar utifrån sina förutsättningar, något som lärarna finner svårt. Lärarna diskuterar olika sätt för att få med de tysta eleverna i samtalet. Ett sätt, enligt lärarna, är att låta dem arbeta i smågrupper.

Både lärare och elever uppger vid intervjutillfället att det i klassrummet är ett tillåtande klimat och att man vågar svara fel och göra misstag utan att någon skrattar eller kommenterar.

Lärarna uppger att de förutom språket använder sig av film, bild, lek och rörelse för att låta eleverna uttrycka sig i no. Eleverna har sjungit sånger och skrivit dikter om rymden, gjort en egen rymdsaga och tillverkat trädböcker. Vid Skolinspektionens besök får eleverna göra en rörelselek om hur det kan gå till bland djuren i skogen. Eleverna får olika roller med tillhörande rörelser för rådjur, mat, vatten och skydd.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att elevernas intressen och erfarenheter i högre grad behöver tas tillvara i undervisningen.

1.3 Eleverna får möta och kommunicera det naturvetenskapliga språket i tal och text

Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att ställa frågor, samtala, beskriva, berätta, diskutera och skriva. Det är viktigt att eleverna får träna sig i att använda det naturvetenskapliga språket både muntligt och skriftligt för att kunna gå från en vardaglig förståelse av fenomen till en naturvetenskaplig förståelse.

Lektionsobservationerna visar att eleverna introduceras till naturvetenskapliga begrepp som t.ex. näringsämnen, energidepåer, mineraler, proteiner och kolhydrater. Enligt lärarna är det viktigt med naturvetenskapliga begrepp för att få en struktur och att begreppen ökar förståelsen för världen. Läraren påpekar att begreppen kring temat mat kanske är lite svåra för eleverna men att det är bra för dem att känna till även om de inte kommer ihåg ordet.

På de observerade lektionerna har läraren stor fokus på att låta eleverna läsa högt och svara muntligt på frågor. Skolinspektionen observerar att även om

eleverna får möjlighet att samtala så är mycket av kommunikationen kopplad till ämnet svenska och inte i syfte att få en naturvetenskaplig förståelse. Enligt lärarna låter de eleverna möta texter i faktaböcker och i sagor, bl.a. har de läst om vargen, rymden och träd. När de gäller att låta eleverna uttrycka sig skriftligt så är lärarna medvetna om att det sker mycket begränsat. Eleverna berättar i intervju att de har använt sig av faktaböcker och fått skriva när de arbetade med rymden och träden.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att eleverna i huvudsak får möta och kommunicera det naturvetenskapliga språket i tal och text, men att elevernas möjligheter att uttrycka sig skriftligt behöver utvecklas.

1.4 Eleverna ges möjlighet att förstå det naturvetenskapliga innehållet i undervisningen

För att eleverna ska kunna ges möjlighet att utveckla naturvetenskaplig kunskap behöver laborationer och experiment också kopplas till teoretiska resonemang där lärarna ger eleverna stöd i att kunna förstå varför saker sker. Här undersöks därför om läraren aktivt stödjer eleverna till förståelse så att de får möjlighet att göra relevanta observationer, se samband och dra slutsatser.

No-undervisningen på Eringsbodaskolan genomförs antingen klassvis eller i ett samarbete årskurs 1-3. All no-undervisning som Skolinspektionen observerar genomförs klassvis med 7-12 elever och ibland med tillgång till ytterligare en pedagog. I elevintervjuer framkommer att eleverna blandar ihop no och so. Rektorn och lärarna uppger att no ofta är integrerat med andra ämnen och att det är sällan som man har rena no-lektioner. På elevernas schema är no inte specificerat, det står istället undervisningstid, något som bekräftas av eleverna.

De observerade lektionerna innehåller mycket fakta och många nya begrepp för eleverna. En stor del av de observerade no-lektionerna används till att läsa högt och samtala, vilket gör att den enskilda lektionen kan uppfattas mer som en lektion i svenska än i no, se 1.3. Det finns möjlighet för eleverna att ställa frågor till läraren för att utveckla förståelse för det naturvetenskapliga innehållet i undervisningen. Lärarna uppger att de använder sig av film, texter och samtal för att tydliggöra det naturvetenskapliga innehållet för eleverna.

De lektionsobservationer och intervjuer som Skolinspektionen genomför visar att laborationer och experiment genomförs i förskoleklass och årskurs 4-6 men sker i liten utsträckning i årskurs 1-3.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att eleverna i högre utsträckning behöver ges möjlighet att förstå det naturvetenskapliga innehållet i undervisningen. I detta ingår bland annat att genomföra laborationer och experiment för att ge eleverna ökad förståelse. Lärarna behöver också ge eleverna ytterligare handledning för att utveckla förståelse.

1.5 Elevernas kunskapsresultat följs upp och progression finns

Här undersöks om elevernas kunskapsutveckling följs upp i enlighet med kraven i skollag och läroplan. Skolinspektionens tidigare kvalitetsgranskningar av undervisningen i no i grundskolans högre årskurser har visat att det är vanligt att skriftliga omdömen inte skrivs i no-ämnena. För att leda eleven vidare i sin kunskapsutveckling är det viktigt att lärarens analys och bedömning av elevens lärande är av god kvalitet.

Enligt rektorn och lärarna är Ronneby kommun inne i en förändringsprocess kring bedömning och uppföljning av elevernas kunskaper. Samtidigt har en ny samlad läroplan börjat gälla från och med den 1 juli 2011.

Implementering av Lgr 11 i Ronneby kommun har skett i form av studie- och kompetensutvecklingsdagar samt i de olika arbetslagen på skolorna. Lärarna uppger i intervjun att det finns ett behov att diskutera vidare kring det centrala innehållet, syftet och kunskapskraven, områden som ligger till grund för undervisning och bedömning.

På Eringsbodaskolan genomförs varje termin utvecklingssamtal med eleverna och deras vårdnadshavare. I de individuella utvecklingsplaner (IUP) med skriftliga omdömen, upprättade på Eringsbodaskolan hösten 2011, som Skolinspektionen tagit del av finns bedömningar av elevernas kunskapsutveckling i no enligt Lgr 11. Något som enligt lärarna inte skett tidigare i no. Lärarna uppger att det inte sker någon kontinuerlig bedömning av elevernas kunskaper utan bedömning sker en gång per termin inför utvecklingssamtalet. Dokumentation av elevernas kunskaper i no-ämnena i form av IUP med skriftliga

omdömen sker ej heller kontinuerligt. Skolan är inne i en process med utarbetande av skriftliga omdömen och lärarna anser sig behöva handledning.

I intervjuer med elever och lärare framkommer att eleverna varken vid terminsstart eller inför varje nytt arbetsområde får information om vilka mål eller kunskapskrav de ska uppnå.

Rektorn uppger att det på Eringsbodaskolan i nuläget inte finns något forum för no-diskussioner i ett F-6-perspektiv. Tidigare har det funnits centrala ämnessamlingar för lärare årskurs 1-9 i kommunen men de finns inte med i arbetet med Lgr 11. Enligt rektorn och lärarna har no varit ett eftersatt ämne i årskurs 1-3 men att man under höstterminen fokuserat på no. Rektorn tillägger att tre skolor i området träffas en gång i månaden och diskuterar no-undervisningen årskurs 1-3.

Både rektorn och lärare uppger vid intervjutillfället att eftersom Eringsbodaskolan är en liten skola sker inga strukturerade överlämnande konferenser till årskurs 4. Överlämnande och mottagande lärare träffas om behov finns och samtalar om vad eleverna kan. Inför övergången till årskurs 7 kommer speciallärare från årskurs 7-9 på besök till skolan under en dag.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektorn behöver se till att lärarna informerar eleverna om vilka mål som finns och vilka kunskapskrav de ska uppnå. Vidare behöver lärarnas arbete med att ge eleven och elevens vårdnadshavare fortlöpande information om elevens utveckling behöver utvecklas och förbättras då det gäller de individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen. Rektorn behöver även se till att lärarna samverkar med varandra i arbetet för att nå utbildningsmålen.

2. Får eleverna en undervisning som minst täcker alla kunskapsområden i det centrala innehållet?

Kursplanerna i biologi, fysik och kemi har för åren 1-3 ett gemensamt centralt innehåll. Det centrala innehållet innehåller sex kunskapsområden, året runt i naturen, kropp och hälsa, kraft och rörelse, material och ämnen i vår omgivning, berättelser om natur och

naturvetenskap samt metoder och arbetssätt. Frågeställningen syftar till att besvara om alla elever får en undervisning som minst täcker alla dessa kunskapsområden.

De planeringar i ämnet no som Skolinspektionen tagit del av utgår ifrån kunskapsområden i det centrala innehållet. Skolinspektionen kan efter att ha tagit del av lokala pedagogiska planeringar konstatera att området Kraft och rörelse saknas. Lärarna är vid intervjutillfället osäkra på om de täcker in alla områden i det centrala innehållet i sin årsplanering samt uppger att området Kraft och rörelse inte finns med. I planeringarna kring de olika kunskapsområdena finns tydliga hänvisningar till Lgr 11, mål för årskurs 1-3, hur eleverna ska nå målen, samarbete med övriga ämnen och utvärdering.

Skolinspektionen kan efter lektionsobservationer konstatera att den observerade undervisningen inte alltid överensstämmer med den som finns i skolans lokala pedagogiska planering eller som framkommer i intervju med lärarna, se 1.1.

Enligt den timplan som Skolinspektionen tagit del av erbjuds eleverna på Eringsbodaskolan 5 timmar no per vecka totalt under årskurs 1 -3, vilket innebär ca 180 klocktimmar under de tre åren.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektorn behöver se till att det finns en planering av undervisningen som utgår från och täcker minst alla kunskapsområden i det centrala innehållet.

3. Har skolan ett kvalitetsarbete kring no-undervisningen?

Denna punkt syftar till att undersöka om rektorn ser till att det finns ett kvalitetsarbete där undervisningen i no-ämnena följs upp och utvecklas utifrån de nationella målen.

På Eringsbodaskolan sker, enligt lärarna, ingen uppföljning av elevernas kunskapsresultat i no på individnivå i årskurs 1-3. Enligt lärarna utvärderas inte heller no-undervisningen. Rektorn uppger också i intervju att han inte följer upp kunskapsresultaten i no i årskurs 1-3 på grupp- och skolnivå och att skolan inte använder elevernas resultat för att utvärdera undervisningen i no.

Lärarnas lokala pedagogiska planeringar i no har rektorn tagit del av och lärarna får respons på sina planeringar både av rektor och av på kommunen ansvarig person för implementering av Lgr 11.

Utifrån lektionsobservationer och intervjuer kan Skolinspektionen konstatera att skolan har resultatfokus på svenska och matematik vilket, enligt rektorn, påverkar no-ämnet negativt. Rektorn och lärarna är medvetna om att de är inne i en process kring Lgr 11 och att det fortfarande finns en del spår kvar av Lpo 94.

I de dokument Skolinspektionen tagit del av uppger skolans speciallärare att årskurs 1-3 under de senaste tre åren har haft enstaka elever som inte klarat målen i no.

På Eringsbodaskolan undervisar två lärare i no i årskurs 1-3. Båda lärarna är genom sin lärarutbildning behöriga att undervisa i no i aktuell åldersgrupp. Lärarna uppger i intervju att de inte deltagit i någon kompetensutveckling i no på 17 år. Enligt rektorn och lärarna har det varit möjligt för lärarna att gå läraryftskurser inom no-ämnena. Lärarna efterlyser kompetensutveckling i no och välkomnar no-lådor även i årskurs 1-3.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektorn behöver ta ett större ansvar för att ett systematiskt kvalitetsarbete bedrivs där undervisningen i no kontinuerligt planeras, följs upp och utvecklas i enlighet med de mål som finns för utbildningen. Rektorn behöver vidare se till att lärarna får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina arbetsuppgifter.

Tvärgående granskningsaspekt:

Används IT-verktyg i no-undervisningen på ett sätt som stödjer elevernas kunskapsutveckling och utvecklingen av deras digitala kompetens?

Här undersöks om IT-verktyg förekommer i no-undervisningen och om de i sådant fall används på ett sätt som stödjer elevernas lärande, både vad gäller kunskaper i no-ämnena och vad gäller allmän digital kompetens.

IT-användningen stödjer elevernas lärande

I Ronneby kommun finns en IKT-strategi med tillhörande handlingsplan för åren 2010-2013. Kommunen har en vision om att "alla elever och all personal har digital kompetens och tillhör landets mest kompetenta att använda IT i sin vardag." På kommunens utbildningsenhet finns en IKT-pedagog vars uppgift bl.a. är att årligen utvärdera handlingsplanen. Rektorn uppger i intervjun att eftersom "ekonomin inte är den bästa" så har kommunen valt att göra besparingar inom IKT.

På Eringsbodaskolan finns under läsåret 2011/2012 ingen gemensam pedagogisk idé kring användningen av IT-verktyg i undervisningen. Alla klassrum är utrustade med en eller flera datorer och i årskurs 1 finns även en projektor. Lärarna har ingen egen dator och de har inte genomgått allmän kompetensutveckling i IT. Lärarna tycker att det underlättar att de har fått en projektor i ett klassrum men önskar att det även finns en i årskurs 2-3.

Vid de lektionsobservationer som Skolinspektionen gör används dator och projektor vid ett tillfälle för att visa en film från strömmande media, se 1.1. I intervju med eleverna framkommer att de använder datorer ibland men inte i no utan till matematikspel.

IT-användningen stödjer utvecklingen av elevernas digitala kompetens

I kommunens framtagna IKT-strategi kan man läsa om pedagogisk utveckling som bl.a. innebär att skolan ska "utveckla arbetssätt som integrerar IT i det pedagogiska utvecklingsarbetet och lyfter diskussioner med eleverna om inform-

ationshantering, etiska ställningstaganden och demokratiska frågor ut ett IT-perspektiv”.

Enligt lärarna har planen avstannat men att man använder sig av film i no-undervisningen för att tydliggöra innehållet, se 1.4. Enligt eleverna tittar de ofta på film i no, bl.a. har de sett på film om varg och björn. Vidare framkommer i lärarintervjun att eleverna i årskurs 1 inte använder sig av datorer i no-undervisningen. I årskurs 2-3 får eleverna söka information och renskriva texter om t.ex. planeterna.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att IT-verktyg används endast undantagsvis i no-undervisningen och utan att användningen stödjer utvecklingen av elevernas digitala kompetens. Skolan bör därför arbeta för att utveckla användningen av IT-verktyg i no-ämnen så att eleverna får en tidsenlig undervisning och så att no bidrar till läroplanens mål om att eleverna ska kunna använda modern teknik som verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

Syfte och frågeställningar

Både internationella och nationella studier och utvärderingar har visat att undervisningen i no-ämnena i grundskolan innehåller brister. Elever i grundskolans senare år uppger i undersökningar att de upplever de naturorienterade ämnena som svåra och att de inte alltid vet varför de ska lära sig ämnena. No-ämnena tillhör också de ämnen som i de senare åren har lägst måluppfyllelse. Även om det finns begränsat med forskning om undervisningen av no-ämnena i de tidiga åren, visar de studier som har gjorts att positiva upplevelser av no-ämnena under de tidiga skolåren förefaller ha en bestående inverkan på elevernas attityder till ämnena.

Syftet med kvalitetsgranskningen är att utifrån denna problembild undersöka om det i enlighet med kraven i styrdokumentet bedrivs en undervisning i no-ämnena som ger eleverna möjlighet att utveckla de ämnesspecifika förmågorna så som de formuleras i den samlade läroplanen. Granskningen undersöker vidare om undervisningen täcker alla kunskapsområden i den samlade läroplanens centrala innehåll samt hur skolorna arbetar med att utveckla undervisningen i no. Granskningen syftar även till att undersöka om det finns en ända-

målsenlig och likvärdig lärandemiljö i undervisningen i no-ämnena i grundskolans tidiga år.

Metod och material

Granskningen inleds genom att inspektörerna innan besöket i skolan tar del av olika dokument för en dokumentanalys. Rektorn har exempelvis ombetts att svara på en verksamhetsredogörelse.

Varje skolbesök inleds med ett kortare möte med berörda lärare och rektor. Inspektörerna genomför sedan i par lektionsobservationer där de var för sig för löpande anteckningar under lektionens gång. Direkt efter varje observerad lektion fyller varje inspektör enskilt i ett observationsschema. Efter detta diskuterar inspektörerna sina respektive bedömningar och fyller i ett gemensamt underlag. Den observerade läraren intervjuas sen med utgångspunkt i den observerade lektionen. Under besöket genomför inspektörerna intervjuer med rektor, lärare (både i grupp och enskilt), samt med ett slumpmässigt urval av en mindre grupp elever i de aktuella årskurserna. Besöket avslutas med en återkoppling till lärare och rektor kring inspektörernas preliminära bedömningar.

Eringsbodaskolan	Antal
Elever 1-3	22
Intervjuade elever	10
Klasser 1-3	2
Observerade klasser	(2/2)
Observationer (totalt)	2

Författningsstöd kvalitetsgranskning av undervisningen i no i grundskolan årskurs 1-3

För information om aktuell forskning inom området hänvisas till projektets litteraturöversikt som finns tillgänglig på Skolinspektionens hemsida:
<http://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/NO-amnena-i-arskurs-13/>

1. Ger undervisningen förutsättningar för eleverna att utveckla de förmågor som beskrivs i de långsiktiga målen?

1.1 Eleverna får möta naturvetenskapliga metoder och arbetssätt (systematiska undersökningar)

Inom detta område granskas följande

Eleverna får möjlighet att utföra enklare fältstudier och undersökningar. (*Lgr 11, 3.9–3.11 Kursplanerna biologi, fysik och kemi*).

Eleverna får formulera hypoteser, göra observationer, samla data, mäta, sortera, gruppera, jämföra med andra och utvärdera. (*Lgr 11, 3.9–3.11 Kursplanerna biologi, fysik och kemi*).

Tillgång till no-material finns som möjliggör en no-undervisning i enlighet med nationella mål och riktlinjer. (*2 kap. 35 § skollagen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar*).

Författningsstöd

2 kap. 35 § skollagen

För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Lgr 2.8 Rektorns ansvar

/.../ Rektorn har /.../ ett särskilt ansvar för att /.../

- skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till /.../ läromedel av god kvalitet /.../

Lgr 11, 3.9–3.11 Kursplanerna biologi, fysik och kemi

Syfte

Undervisningen i ämnet biologi [*fysik/kemi*] ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om biologiska [*kemiska/fysikaliska*] samband och nyfikenhet på och intresse för att undersöka omvärlden. Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att ställa frågor om naturen och människan [*kemiska processer och ma-*

teriens egenskaper och uppbyggnad/fysikaliska företeelser och sammanhang] utifrån egna upplevelser och aktuella händelser. Vidare ska undervisningen ge eleverna förutsättningar att söka svar på frågor med hjälp av både systematiska undersökningar och olika typer av källor. På så sätt ska undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett kritiskt tänkande kring sina egna resultat, andras argument och olika informationskällor. Genom undervisningen ska eleverna också utveckla förståelse för att påståenden kan prövas och värderas med hjälp av naturvetenskapliga arbetsmetoder. /.../

Genom undervisningen i ämnet biologi [kemi/fysik] ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att /.../

- genomföra systematiska undersökningar i biologi [kemi/fysik]. /.../

Centralt innehåll

Undervisningen i de naturorienterande ämnena ska behandla följande centrala innehåll

/.../

Metoder och arbetssätt

- Enkla fältstudier och observationer i närmiljön
- Enkla naturvetenskapliga undersökningar /.../

Kunskapskrav

Utifrån tydliga instruktioner kan eleven utföra fältstudier och andra typer av enkla undersökningar som handlar om naturen och människan, kraft och rörelse samt vatten och luft. Eleven gör enkla observationer av årstider, namnger några djur och växter, sorterar dem efter olika egenskaper samt beskriver och ger exempel på kopplingar mellan dem i enkla näringskedjor. /.../ Eleven kan sortera några föremål utifrån olika egenskaper samt separerar lösningar och blandningar med enkla metoder. I det undersökande arbetet gör eleven någon jämförelse mellan egna och andras resultat./.../.

1.2 Elevernas intressen och erfarenheter tas tillvara i undervisningen

Inom detta område granskas följande

Undervisningen utformas till för eleverna välkända sammanhang och utgår från elevernas kunskapsnivå. (*Lgr 11, 2.2 Kunskaper*).

Eleverna uppmuntras att göra försök där misstag, eller "fel" svar ses som tillfällen till lärande. (1 kap 4 § skollagen, *Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande samt 2.2 Kunskaper*).

Undervisningen anpassas efter elevernas frågor. (*Lgr 11, 3.9–3.11 Kursplanerna biologi, fysik och kemi*).

Eleverna får använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans. (*Lgr 11, 2.2 Kunskaper, Lgr 11*).

Författningsstöd

1 kap. 4 § skollagen

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. /.../.

2 kap. 35 § skollagen

För utbildningen ska de lokaler och den utrustning finnas som behövs för att syftet med utbildningen ska kunna uppfyllas.

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

Eleven ska i skolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. /.../ Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling. /.../ Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.

Lgr 11, 2.2 Kunskaper

Mål

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

- kan använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans samt har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud./.../

Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.

Riktlinjer

Läraren ska

- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande
- stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan,
- stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter.
- organisera och genomföra arbetet så att eleven

- utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga,
- upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt,
- får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling./.../.

Avsnitt 3.9–3.11 kursplanerna

Se ovan syftestexten.

1.3 Eleverna får möta och kommunicera det naturvetenskapliga språket i tal och text

Inom detta område granskas följande

Eleverna introduceras till naturvetenskapliga begrepp, bl.a. genom att lärarna tar tillvara på elevernas frågor och funderingar. (*Lgr 11, 3.9–3.11 Kursplanerna i biologi, kemi och fysik*).

Eleverna får möjlighet att ställa frågor, samtala, beskriva, berätta, diskutera mm. (*Lgr 11, 2.2 Kunskaper, Lgr 11, 3.9–3.11 Kursplanerna i biologi, kemi och fysik*).

Undervisningen ger eleverna möjlighet att uttrycka sig skriftligen och att möta texter i bland annat sagor, myter och konst. (*Lgr 11, 3.9–3.11 Kursplanerna i biologi, kemi och fysik*).

Författningsstöd

Lgr 11, 2.2 Kunskaper

Mål

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

- kan använda det svenska språket i tal och skrift på ett rikt och nyanserat sätt./.../
- kan använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans samt har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud./.../

Läraren ska

- ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel

Lgr 11, 3.9–3.11 Kursplanerna i biologi, kemi och fysik

/.../ Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att ställa frågor om naturen och människan [kemiska processer och materiens egenskaper/om fysikaliska företeelser och sammanhang] utifrån egna upplevelser och aktuella händelser./.../

Centralt innehåll

Undervisningen i de naturorienterande ämnena ska behandla följande centrala innehåll.

Berättelser om natur och naturvetenskap

Skönlitteratur, myter och konst som handlar om naturen och människan. /.../

Metoder och arbetssätt

/.../

- Dokumentation av naturvetenskapliga undersökningar med text, bild och andra uttrycksformer.

Kunskapskrav för godtagbara kunskaper i slutet av årskurs 3

Eleven kan beskriva och exempel på enkla samband i naturen utifrån upplevelser och utforskande av närmiljön. I samtal om årstider berättar eleven om förändringar i naturen och ger exempel på livscyklar hos några djur och växter. Eleverna berättar också om några av människans kroppsdelar och sinnen, och diskuterar några faktorer som påverka människors hälsa. Eleven kan samtala om tyngdkraft, friktion och jämvikt i relation till lek och rörelse. Eleven beskriver vad några olika föremål är tillverkade av för material och hur de kan sorteras. Eleven kan berätta om ljus och ljud och ge exempel på egenskaper hos vatten och luft och relatera till egna iakttagelser. Dessutom kan eleven samtal om skönlitteratur, myter och konst som handlar om naturen och människan.

/.../ Eleven dokumenterar sina undersökningar med hjälp av olika uttrycksformer och kan använda sig av sin dokumentation i diskussioner och samtal.

1.4 Eleverna ges möjlighet att förstå det naturvetenskapliga innehållet i undervisningen

Inom detta område granskas följande:

Eleverna får handledning för att utveckla förståelse. (*Lgr 11, 2.2 Kunskaper*).

Undervisningen tydliggör det naturvetenskapliga innehållet för eleverna. (*Lgr 11, 2.2 Kunskaper*).

Laborationer och experiment genomförs på ett sådant sätt som ger eleverna förståelse. (*Lgr 11, 3.9–3.11 Kursplanerna*).

Författningsstöd

Lgr 11, 2.2 Kunskaper

/.../ Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former./.../

Riktlinjer

Läraren ska /.../

- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan, /.../
- organisera och genomföra arbetet så att eleven
- utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga /.../.

Lgr 11, 3.9–3.11 kursplanerna

Se syftestexten ovan.

/.../Undervisningen ska skapa förutsättningar för eleverna att kunna skilja mellan naturvetenskapliga och andra sätt att skildra omvärlden./.../.

1.5 Elevernas kunskapsresultat följs upp och progression finns

Inom detta område granskas följande:

Elevernas kunskaper i no-ämnena är dokumenterade i elevens IUP och bedömda enligt kunskapskraven i form av ett skriftligt omdöme. (10 kap. 13 § skollagen, Lgr11, 2.7 Bedömning och betyg).

Lärarens bedömningar av elevernas kunskaper i no-ämnena kommuniceras kontinuerligt till eleverna och minst en gång per termin till vårdnadshavare i utvecklingssamtal. (3 kap. 4 § skollagen, 10 kap. 12 § skollagen, Lgr 11, 2.4 Skola och hem, Lgr11, 2.7 Bedömning och betyg).

Eleverna informeras om vilka kunskapskrav de ska uppnå. (10 kap. 13 § skollagen, Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, rättigheter och skyldigheter, 2.7 Bedömning och betyg).

Det finns strategier, rutiner och beredskap att förbereda alla elever till övergången till grundskolans senare årskurser. (Lgr 11, 2.2 Kunskaper).

Författningsstöd

3 kap. 4 § skollagen

Eleven och elevens vårdnadshavare /.../ ska fortlöpande informeras om elevens /.../ utveckling.

10 kap. 12 § skollagen

Minst en gång varje termin ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare ha ett utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Informationen vid utvecklingssamtalet ska grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i förhållande till läroplanen.

Utvecklingssamtal ska i vissa fall resultera i ett sådant åtgärdsprogram som avses i 3 kap. 9 §.

10 kap. 13 § skollagen

Vid utvecklingssamtalet ska läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan

1. ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och
2. sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Den individuella utvecklingsplanen får även innehålla omdömen om elevens utveckling i övrigt inom ramen för läroplanen, om rektorn beslutar det. Överenskommelser mellan läraren, eleven och elevens vårdnadshavare vid utvecklingssamtalet ska alltid dokumenteras i utvecklingsplanen. Rektorn beslutar om utformningen av sådan skriftlig information som ges i utvecklingsplanen.

Skriftlig information om elevens skolgång får ges även vid andra tillfällen än vid ett utvecklingssamtal.

9 kap. 2 § skolförordningen

Kunskapskrav ska finnas för:

- Matematik, svenska och svenska som andraspråk samt gemensamt för samhällsorienterade ämnen och för naturorienterade ämnen i årskurs 3.
- Samtliga ämnen utom moderna språk i årskurs 6, och
- Samtliga ämnen i årskurs 9.

Kunskapskraven i årskurs 3 och 6 anger den lägsta godtagbara kunskapsnivån för en elev vid slutet av årskursen. Kunskapskraven i årskurs 9 anger den kunskapsnivå som krävs för ett visst betyg när ett ämne avslutas.

Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, rättigheter och skyldigheter

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och

arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan.

Lgr 11, 2.2 Kunskaper

Läraren ska

- Samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen /.../.

Lgr 11, 2.4 Skola och hem

Riktlinjer

Läraren ska /.../

Samverka med och fortlöpande informera föräldrarna om elevernas skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling /.../.

Lgr11, 2.7 Bedömning och betyg

Mål

Skolans mål är att varje elev

- utvecklar ett allt större ansvar för sina studier, och
- utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa den egna och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna.

Riktlinjer

Läraren ska

- genom utvecklingssamtal och den individuella utvecklingsplanen främja elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling,
- utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs utveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven /.../.

2. Får eleverna en undervisning som minst täcker alla kunskapsområden i det centrala innehållet?

Inom detta område granskas följande:

Det finns en planering av undervisningen som utgår från och täcker minst alla kunskapsområden i det centrala innehållet. (*Lgr 11, 3.9–3.11 Kursplanerna*).

Rektorn ser till timplanen och elevens hela skolgång när skolan planerar hur många timmar no-undervisning eleverna får i årskurs 1-3. (*9 kap. 3 § skolförordningen*).

Författningsstöd

10 kap. 4 § skollagen

Undervisningen ska omfatta följande ämnen: /.../ naturorienterande ämnen: biologi, kemi och fysik/.../.

10 kap. 8 § skollagen

För varje ämne ska en kursplan gälla. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kursplaner.

9 kap. 3 § skolförordningen

I bilaga 1 till skollagen (2010:800) finns bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan).

Lgr 11, 3 9-11 Centralt innehåll

Undervisningen i de naturorienterande ämnena ska behandla följande centrala innehåll:

Året runt i naturen

/.../

Kropp och hälsa

/.../

Kraft och rörelse

/.../

Material och ämnen i vår omgivning

/.../

Berättelser om natur och naturvetenskap

/.../

Metoder och arbetssätt

/.../

3. Har skolan ett kvalitetsarbete kring no-undervisningen?

Inom detta område granskas följande

Rektorn ser till att undervisningen i no-ämnena systematiskt och kontinuerligt följs upp och utvecklas i enlighet med de mål som finns för utbildningen. (2 kap. 9-10 §§ skollagen, 4 kap. 3-6 §§ skollagen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

Lärarna har utbildning avsedd för att undervisa i no-ämnena i årskurs 1-3. (för lärare anställda innan 1 juli 2011 gäller 2 kap 3 § 1985 års skollag enligt övergångsbestämmelserna i 33 § lagen om införande av skollagen). För lärare anställda efter 1 juli 2011 gäller 2 kap. 13 § skollagen, 2 kap. 18-19 §§ skollagen, 2 kap. 3-5 §§ Förordning (2022:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare och utnämning till lektor, Lgr 11, 2.8.

Rektorn ser till att lärarnas undervisning inriktas mot den samlade läroplanen. (10 kap 8 § skollagen, 2 kap 34 § skollagen, Lgr 11, 2.8. Kunskaper, Riktlinjer).

Rektorn ser till att lärarna får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina arbetsuppgifter. (2 kap 34 § skollagen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

Författningsstöd

Ansvarsfördelning

2 kap. 9 § skollagen

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. /.../ ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

2 kap. 10 § skollagen

Rektorn /.../ beslutar om sin enhets inre organisation och fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn /.../ får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

Systematiska kvalitetsarbetet:

4 kap. 3 § skollagen

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

4 kap. 4 § skollagen

Sådan planering, uppföljning och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- skolenhetsnivå.

Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. /.../

Rektorn och förskolechefen ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

4 kap. 5 § skollagen

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

4 kap. 6 § skollagen

Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska dokumenteras.

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de

nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Lärares utbildning

För lärare som är anställda vid skolan innan den 1 juli 2011 ska enligt övergångsbestämmelsen i införandelagen bestämmelsen om behörighet i 1985 års lag tillämpas.

2 kap. 3 § 1985 års skollag

Kommuner och landsting är skyldiga att för undervisningen använda lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning som är avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva

Undantag får göras endast om personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna.

33 § lagen om införande av skollagen

I fråga om lärare eller förskollärare som saknar utbildning för att bedriva undervisning i skolväsendet enligt 2 kap. 13 eller 15 § i den nya skollagen och som har ingått avtal om anställning som lärare, förskollärare eller fritidspedagog före den 1 juli 2011 ska under tiden för anställningen 2 kap. 3 § första och andra styckena eller 2 a kap. 3 § andra stycket i 1985 års skollag gälla. /.../ dock längst till utgången av juni 2015.

För lärare som är anställda vid skolan efter den 1 juli 2011 gäller 2010 års skollag.

2 kap. 13 § skollagen

Huvudmännen ska för undervisning använda lärare eller förskollärare som har en utbildning som är avsedd för den utbildning som läraren eller förskolläraren ska bedriva.

2 kap. 18 § skollagen

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som har den utbildning som krävs enligt 13 § eller ett behörighetsbevis enligt 15 § eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får

huvudmannen använda en annan person för att bedriva undervisningen. En sådan person ska

- vara lämplig att bedriva undervisningen, och
- i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som krävs för undervisningen./.../.

En person som avses i första stycket får användas för att bedriva undervisning under högst ett år i sänder. /.../.

2 kap. 19 § skollagen

Om en person som avses i 18 § ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader, ska huvudmannen först fatta beslut om detta.

2 kap. 3-5 §§ Förordning (2022:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare och utnämning till lektor.

Lärares kompetensutveckling

2 kap. 34 § skollagen

Huvudmannen ska se till att personalen vid förskole- och skolenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling.

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen./.../. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att /.../

- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.

Arbetet mot läroplanen

2 kap. 34 § skollagen

/.../. Huvudmannen ska se till att förskolelärare, lärare och annan personal vid förskole- och skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

10 kap. 8 § skollagen

För varje ämne ska en kursplan gälla. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om kursplaner.

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Författningsstöd för tvärgående kvalitetsgranskning av IT i undervisningen

Används IT-verktyg i no-undervisningen på ett sätt som stödjer elevernas kunskapsutveckling och utvecklingen av deras digitala kompetens?

Inledande kommentar: Vid sidan av det nedanstående menar Skolverket att läroplansformuleringar kring medier, uttryckssätt, information och kunskap har en direkt eller indirekt koppling till IT.¹ De relevanta formuleringarna i styrdokumentet går i huvudsak att relatera till utveckling av en mer allmän digital kompetens, snarare än pedagogiska tillämpningar. Eftersom det är fråga om beskrivningar av skolans uppdrag och formulering av läroplansmål/övergripande mål åligger det dock hela skolan att bidra till utvecklingen av denna. Det innebär att användningen av IT-verktyg bör integreras i skolans undervisning och användningen bör då ske så att den stödjer kunskapsuppdraget så som det uttrycks i de mål och riktlinjer som återfinns i såväl läroplan som enskilda kurs- och ämnesplaner.

¹ Se Redovisning av uppdraget att bedöma verksameters och huvudmäns utvecklingsbehov avseende IT-användningen inom förskola, skola och vuxenutbildning samt ge förslag på insatser. Dnr U2008/8180/S. (Skolverket, 2009)

IT-användningen stödjer elevernas lärande

IT-användningen stödjer utvecklingen av elevernas digitala kompetens

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag

Skolan har i uppdrag att överföra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Skolan ska förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver. Eleverna ska kunna orientera sig i en komplex verklighet, med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenserna av olika alternativ.

En identisk skrivning återfinns i Lpo 94.

Lgr 11, 2.2 Kunskaper

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

kan använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

Jämfört med skrivningen i Lpo 94 uttrycker formuleringen ett bredare perspektiv på användningen av IT-verktyg. I Lpo 94 lyder motsvarande formulering: "kan använda informationsteknik som ett verktyg för kunskapssökande och lärande".